

HALKEVLERİ

Bülteni 2020 13 Mayıs

Giriş Yazısı
Halkın Sağlığı
Sermayenin
Karından Önemlidir!

Kadın Mücadelesi
En az 4 Milyon
kadın işsiz!

İşçi Hareketi
Hastanelerin içi
başka dışı başka

İşçi Hareketi
İşsizlik artarken,
TÜİK algı yaratmaya
çalışıyor

Ekonomi
AVM'lere
Gitmeyin

Ekoloji
Termik Santral
Bölgeleri
Hava Kalitesi Değerleri

Ekoloji
Mevsimlik tarım
işçileri için
insani çalışma!

Halkın Sağlığı Sermayenin Karından Daha Önemlidir!

halkevleri

Halkın Sağlığı

Sermayenin Karından Daha Önemlidir

***

Halkevleri tarafından çıkarılan e-bültenimizin 3. Sayısı virüsle mücadele sürecinin “ikinci evresi”ne denk geldi. AKP tarafından “Kontrol-lü sosyal hayat” adı verilen süreç alışveriş merkezlerinin açılması ile başlatıldı. “Normalleşme” süreci olarak tartışılan yeni evreye geçmemizin sebebi, virüsü kapanların ve hayatını kaybedenlerin sayılarındaki düşüş olarak sunuldu.

Alışveriş merkezleri ve kuaförler açıldı. Ligler haziran ayında başlatılacak. Turizm kentlerine giriş ve çıkış yasakları kaldırıldı. Hala günlük 2 bin kişi enfekte oluyor 50'nin üzerinde kişi de hayatını kaybediyor. Sağlık örgütleri sürecin erken başlatıldığı görüşündeler. Sağlık Bakanı AVM'lerin açılmasına ya da liglerin başlatılmasına kendilerinin karar veremeyeceğini söyleyerek topu taca attı. Sorumluluk almadı.

Normalleşme kararı ekonomik kaygılarla alınmış bir karar. Çarklar dönsün diye işçileri riske atan iktidar, şimdi de ekonomi dönsün diye tüketicileri sokağa çıkarmaya çalışıyor. AVM patronlarının baskısı, ekonominin kötü gidişatı bu kararı zorladı. İktidar açısından sermayenin karı halkın sağlığından daha önemli. Biz AVM'lere gitmeyin çağrısı yapıyoruz. Sermaye için çarkların arasında yeterince kalıyoruz, bir de daha fazla kar etsinler diye kendimizi riske atmamalım.

Bu sayımızda, sağlık çalışanlarını masaya yatırdık. Sağlık Bakanı'na çizilen “başarılı” profilinin arka planının hiç de öyle olmadığını sağlık çalışanlarının sorunlarını dile getirerek vurguladık. İşsizlik rakamlarını inceledik ve giderek büyüyen işsizlik sorununa değindik. En çok işsiz kalanların da kadınlar olduğunu sayfalarımıza yansıttık.

Ekonomi bölümümüzde AVM'leri açmaya zorlayan koşullara baktık. Mevsimlik tarım işçileri tarım havzalarına doğru yola çıktı. Mevsimlik tarım işçilerini neler bekliyor, inceledik. Halkevleri Ekoloji Çalışma Grubu bu hafta bir rapor yayınladı. Oldukça kapsamlı olan rapordan termik santral bölgelerindeki hava gazı ölçüm raporlarına biz de bültenimizde yer verdik.

Şimdiden tüm Halkevcilere ve dostlarımıza iyi okumalar dileriz.

ONLARIN “NORMAL”İ SOMA'DIR

*13 Mayıs 2014
Unutmayacağız*

En az 4 Milyon kadın işsiz!

***

COVID-19 süreci biz kadınların daha fazla işsiz kalmasına, ev içi yükümüzün daha fazla artmasına neden oldu. Salgın öncesinde zaten düşük ücretlerle, daha güvencesiz ve daha sınırlı alanlarda çalışıyorduk, salgın bu süreci iyice derinleştirdi. Çalışma alanlarımız giderek kısıtlanırken ilk kapıya konulan ya da ücretleri kesilen biz kadınlar olduk.

Kadın istihdamının yoğun olduğu sağlık, eğitim ve ev hizmetleri gibi alanlardan yalnızca sağlık alanı devam ederken okulların kapatılması eğitim alanında çalışan birçok kadının işsiz kalmasına, gelir kaybına ya da uzaktan eğitim nedeniyle ev içi yüklerinin artmasına neden oldu. Ev hizmetlerinde genellikle kayıt dışı kadınlar ise tamamen işsiz kaldılar.

Salgın öncesi resmi rakamlara göre çalışabilir durumda olan 2 milyon kadın işsizdi. 1 Milyondan fazla kadının da kayıt dışı istihdam alanında çalıştığı tahmin ediliyordu. 2019 yılında 500 bin kadın ev içi hizmet nedeniyle işlerinden ayrıldı. Salgın sürecinde ise kapanan gıda, perakende ticaret, restaurant-cafe-bar gibi sektörlerde çalışan 190 bini kayıt dışı olmak üzere 700 bin kadın işsiz kaldı. Önceki işsizlik verileri ile de birleşince yaklaşık 4 milyon kadının işsiz olduğunu söyleyebiliriz.

Toplam tahmini işsizlik 10 milyona yaklaştı, bunun 4 milyona yakını kadınlar. İstihdam da ise kadın istihdamı neredeyse erkek oranının üçte biri kadar. Nitelikli iş gücünü kıyaslayacak olursak üniversite mezunu kadın işsizlik oranı %18.4, erkeklerde ise %9. Kadınlar erkeklerden daha fazla işsiz ve daha az istihdam ediliyor. Eğitim düzeyi fark etmeksizin kadınlar tüm alan-

larda erkeklere oranla daha az ücret alıyor. İş gücü katılımı planlanırken toplumsal cinsiyet eşitliği temel alınmalıdır. Ancak böylece kadınların geniş istihdamı sözde kalan/göstermelik rakamlar olmaktan çıkabilir. Ayrıca cinsiyet eşitliği temel alınmayan istihdam modellerinde yapılan eşit işlerin eşit ücretlendirilmesi mümkün olmayacağından istihdam sorunu çözülemez.

COVID-19 sürecinin toplumsal ve ekonomik etkileri mercek altına alınırken toplumsal cinsiyet açısından ayrıca incelenmelidir. Çünkü bu süreçte en çok kadınların istihdam edildiği sektörlerin daralması; kadınların iş ve gelir kayıplarının artmasına, daha fazla güvencesiz ve kayıt dışı çalışmalarına neden olmaktadır.

Korona virüsünün faturasının kadınlara kesilmemesi adına acilen ücret karşılığı çalışan kadınlara yönelik ayrımcılıklar son bulmalıdır. Kadın emeği üzerindeki değersizleştirme sona ermesi için güvencesiz-esnek kayıt dışı çalışma son bulmalıdır. Yeniden üretim emek süreçleri cinsiyet eşitlikçi olarak gerçekleştirilmelidir. Ev işçisi kadınlar da işsizlik sigortasından faydalanabilmeliler. Kadın istihdamının önündeki engellerden çocuk bakımı, yaşlı bakımı, ev işlerini kadınların üzerinden alacak sosyal politikalar geliştirilmelidir.

Sürecin kahramanları sağlık çalışanları: **Hastanelerin içi başka dışı başka**

Sağlık çalışanlarının en çok şikayet ettikleri konu sürecin plansız yönetilmesi. COVID-19 salgınıyla mücadele sürecinde alınan kararlar insan odaklı değil, ekonomi odaklı alınıyor. Erdoğan karar alıyor, ceremesini çekmek sağlık çalışanlarına düşüyor.

COVID-19 salgını sürecinin kahramanları hiç kuşkusuz sağlık çalışanları oldu. En riskli çalışma grubunda bulunan sağlık çalışanları tüm sıkıntılara, eksikliklere, risklere rağmen görevlerini sürdürüyor. Sağlık Bakanı algı yönetimi ile parlatılıyor. Oysa hastane içinde işler hiç de öyle başarı hikayesi kaldırarak durumda değil. Sağlık çalışanlarının en çok şikayet ettikleri konu sürecin plansız yönetilmesi. COVID-19 salgınıyla mücadele sürecinde alınan kararlar insan odaklı değil, ekonomi odaklı alınıyor. Erdoğan karar alıyor, ceremesini çekmek sağlık çalışanlarına düşüyor.

Daha sürecin en başında sağlık çalışanları arasında ayrımcı politikalarla süreci yönetmeye başlayan Sağlık Bakanlığı, çalışanlar için yeterince koruyucu ekipman sağlayamadı. Sağlık çalışanları uzun saatler nöbet tutmak zorunda kaldılar. Aynı anda hastalığın teşhis ve tedavi sürecinde yer aldılar. Yeterli koruyucu ekipman olmadığından ve uzun çalışma saatlerinden şikayet etmeye kalktıklarında ise idarelerin yaptırım tehditlerine ve çeşitli soruşturmaların açılmasına maruz kaldılar.

Hastalık kendilerine bulaşacak diye idari binalara giriş çıkışı yasaklayan hastane idareleri, sağlık çalışanlarını riskli bir sürece itti. Sağlık çalışanlarının barınma, ulaşım ve beslenme problemleri Bakanlık tarafından çözümsüz bırakıldı. Koruyucu ekipmanlar da dahil olmak üzere çalışanlar tüm sorunlarını kendileri çözmeye çalışıyor.

Uzun ve riskli çalışma koşulları sağlık çalışanları için beraberinde hem psikolojik sorunları hem de bağışıklık sis-

temlerinin zayıflamasını getirdi. Risk gerçeğe dönmeye başladı. Sağlık çalışanları virüse karşı savunmasız kalmaya başladılar. Semptom göstermeyen sağlık çalışanlarına test bile yapılmadı.

Sağlık Bakanlığı 7428 sağlık çalışanın bu süreçte enfekte olduğunu açıkladı. İstanbul Tabip Odası ise yalnızca İstanbul'da 4500'ün üzerinde sağlık çalışanın enfekte olduğunu duyurdu. Aralarında üniversitelerde ders veren hocaların da olduğu 30 sağlık çalışanı ise virüs nedeniyle hayatını kaybetti.

Sağlık meslek örgütleri ve çalışanları azalma olmasına rağmen

süreç devam ettiği için tedbirlerin gevşetilmesini erken buluyorlar ve uyarıyorlar. Bedelini hep birlikte öderiz!

İşsizlik artarken, TÜİK algı yaratmaya çalışıyor

TÜİK'in rakamlarla ve verilerle oynama alışkanlığı bir yana Şubat ayına ait bu verilerin pandemi sürecine aitmiş gibi altyazılarda ve ana haber bültenlerinde verilmesi, salgın sürecinin "İyi" yönetildiği algısını oluşturmaktan başka bir anlam ifade etmiyor.

Ücretsiz izindi, evden çalışmaydı derken pandeminin yarattığı kriz aynı zamanda bir çok işçiyi de işsiz bıraktı. İşsizler ordusuna yeni üyelerin katıldığı bilinirken iktidar algı yönetme peşinde koşma-

ya devam ediyor. TÜİK'in açıkladığı Şubat 2020 işsizlik verilerinde geçen yılın aynı dönemine göre işsiz sayısı 502 bin kişi azalışla 4 milyon 228 bin kişi olarak hesaplandı. Bu verilere göre işsizlik

yüzde 13,6 seviyesinde.

TÜİK'in rakamlarla ve verilerle oynama alışkanlığın bir yana Şubat ayına ait bu verilerin pandemi sürecine aitmiş gibi alt yazılarda ve ana haber bültenlerinde verilmesi, salgın sürecinin "İyi" yönetildiği algısını oluşturmaktan başka bir anlam ifade etmiyor.

Gerçekler verilerden çok İŞKUR önünde oluşan kuyruklarda...

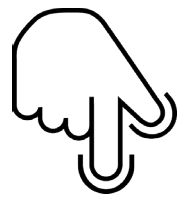
DİSK Araştırma Merkezi (DİSK-AR) TÜİK verilerini ve 8 Mayıs günü İŞKUR'un açıkladığı iş gücü verilerini değerlendiren bir rapor hazırladı.

İstihdamın son iki yılda ilk kez 27 milyonun altına gerilediğinin altını çizen DİSK, 2018 Ağustos'undan bugüne istihdam kaybının 2 milyon 565 bine ulaştığını vurguladı.

Öte yandan raporda iş aramayıp çalışmaya hazır olanların ve özellikle de ümidini kaybeden işsizlerin sayısında ciddi bir tırmanış olduğu belirtildi.

Raporda Hanehalkı İşgücü Araştırması ile ilgili şu tespitlere yer verildi:

Raporun Tamamı İçin Tıklayın

<http://disk.org.tr/wp-content/uploads/2020/05/DISK-AR-May%C4%B1s-2020-Istihdam-Issizlik-Raporu.pdf>

İşsiz sayısı 2020 Şubat döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 502 bin kişi azalarak 4 milyon 228 bin kişi olarak gerçekleşse de bu durum işgücü piyasalarında bir iyileşme anlamına gelmiyor. Aksine Türkiye ekonomisinin istihdam yaratma kapasitesi günden güne zayıflıyor. Bu verilerin Covid-19 salgını öncesini yansıttığı düşünülecek olursa önümüzdeki ay çok daha vahim bir tablonun ortaya çıkacağını söylemek mümkün.

TÜİK tarafından açıklanan Şubat 2020 verileri Covid-19 ile ilgili güncel durumu yansıtmasa da İŞKUR tarafından açıklanan Nisan 2020 açık iş ve işe yerleştirme istatistikleri Covid-19'un yaratacağı işsizlik dalgasının öncü göstergesi niteliğinde. İŞKUR verilerine göre Nisan 2020'de açık işler bir önceki aya göre 114 bin 888 azalarak 52 bin 418'e geriledi. Açık işlerde yaşanan azalma yüzde 68,7 oranında. Bu durum Covid-19'un yaratacağı depremin öncü göstergesi niteliğinde.

Şimdiye kadar açıklanan çeşitli verileri dikkate alarak Covid-19 nedeniyle yaşanacak iş/istihdam kaybını tahmini olarak hesaplamak mümkündür. Tahminimiz Covid-19'un ilk aylardaki etkisinin (Mart-Nisan-Mayıs) 7 ile 8 milyon yeni istihdam ve iş kaybına yol açacağı yönündedir. Böylece Covid-19'un ilk dönemlerinde dar tanımlı iş ve istihdam kaybının 12 milyona, geniş tanımlı işsizliğin ise 15-16 milyon civarına ulaşabileceğini tahmin ediyoruz.

Bu tahminde kısa çalışma, işsizlik ve ücretsiz izin ödeneklerine başvuranlar ile istihdamda olup sokağa çıkması yasaklanan 65+ ile 15-17 yaş çalışanlar, kendi hesabına çalışanlar ile kentsel kayıt dışı istihdamdan işsiz kalanlar hesaba katılmıştır. Verilerin bir bölümü resmî açıklamaya dayalı iken bir bölümü tahminidir.

AVM'lere Gitmeyin!

Çarklar dönsün diyerek zorunlu alanlar dışında da üretimi devam ettiren iktidar, COVID-19'u adeta bir işçi hastalığı haline getirmişti. Şimdi de evlerinde oturarak tasarruf eğilimleri artan tüketicileri evlerinden çıkartarak, ekonomiyi canlandırmak için risk almaya zorluyor.

Geçtiğimiz hafta Sağlık Bakanı Fahrettin Koca COVID-19 salgını ile mücadelede ikinci evreye geçildiğini açıkladı. "Kontrollü Sosyal Hayat" adı verilen ikinci evre normalleşme süreci olarak adlandırıldı ve bir takvim oluşturuldu. COVID-19 virüsünün yayılımı ve ölümler devam ederken alınan bu karar " Normalleşmesi gereken kim? " Sorusunu sormamıza neden oldu.

COVID-19 ile yaşamasını öğrenmemiz gerektiğinden bahseden Sağlık Bakanı Koca, her şeye rağmen AVM'lerin açılması ya da liglerin oynatılması konusunda sorumluluk almadı. Konunun muhatapları değerlendirir diyerek topu taca attı.

Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak ise Alışveriş Merkezleri ve Yatırımcıları Derneği Başkanı Hüseyin Altaş ile görüşerek AVM'lerin 4 Mayıs'ta açılmasını önerdi. Bakan Albayrak, AKP ile

büyüyen ve birçok AVM'nin sahibi olan yandaş sermaye gruplarının baskısı altında. Diğer yandan ise toplam 436 AVM'nin 125 tanesi İstanbul'da bulunuyor. Salgının en çok etkilediği il olan İstanbul bu karardan muaf değil.

Birleşik Markalar Derneği Başkanı Sinan Öncel ise markaların ilk 3 ay kirasız bir dönem, ardından da bir yıl boyunca ciro kirası ile devam etmek istediklerini söyledi. Öncel'in bu talebine şu anda bir karşılık gelmedi.

Merkez Bankası verilerine göre COVID-19 süreci başlamadan önceki 6 haftalık kredi kartı harcama miktarları ile COVID-19 sonrası 6 haftalık kredi kartı harcamaları arasında yüzde 25'lik bir azalış var. Her ne kadar internet alışveriş oranı yükselse de hala internet alışverişini güvenli bulmayan, kredi kartı ya da mobil uygulamaları kullanmayan önemli miktarda tüketici var.

AVM'leri açarak, turizm kentlerine giriş çıkış yasaklarını kaldırarak, ligleri oynatarak AKP iktidarı salgınla mücadeleden çok ekonomik krizle mücadele etmek zorunda olduğunu gösteriyor. Çünkü TCMB'nin net döviz rezervleri eksiye düşmüş durumda. Dış ticaret açığı giderek büyüyor. Merkezi bütçe Ocak-Nisan döneminde 123 Milyar TL borçlandı. 2019'da 56,1 Milyar TL borçlan-

dığı düşünülürse neredeyse ilk 4 ayda iki kat borçlanılmış durumda.

Ekonominin acil durum kaynakları ise çoktan kullanıldı. 2018-2019 krizinin üstünü örtmek için Hazine ve Merkez Bankası'nın 115 Milyar TL'lik kaynakları, imar barışı, bedelli askerlik vb. tüm yollar önceden tüketildi.

Salgın sürecinin ilk iki aylık döneminde krizin ekonomi yönetimini "borçlandırma" ve "öteleme" yöntemiyle yürüten AKP, ekonomik krizle mücadeleyi salgınla mücadelenin önüne almış durumda. Çarklar dönsün diyerek zorunlu alanlar dışında da üretimi devam ettiren iktidar, COVID-19'u adeta bir işçi hastalığı haline getirmişti. Şimdi de evlerinde oturarak tasarruf eğilimleri artan tüketicileri evlerinden çıkartarak, ekonomiyi canlandırmak için risk almaya zorluyor.

Şimdiden birçok yerden AVM'lere gitmeyin çağrıları yükselmeye başladı. Bu süreçte halkın sağlığını geri plana atan AKP iktidarına yönelik yapılacak en iyi protesto biçimlerinden ve kendi sağlığımızı koruma yöntemlerinden biri de budur: AVM'lere gitmeyin!

Halkevleri'nden Trump AVM önünde eylem: "Bu normal değil!"

Halkevleri üyeleri Tayyip Erdoğan'ın açıkladığı "normalleşme" planının halkın sağlığını değil sermayenin kârlılığını gözettiğine dikkat çekip "Cumhurbaşkanı, patronlar, bakanlar güvende; Halk yolda, işte, AVM'de tehlikede! Bu normal değil!" diyerek Trump AVM önünde bir protesto düzenledi

“

Erdoğan'ın geçtiğimiz günlerde açıkladığı normalleşme planını açıkladı fakat bizler normalleşemiyoruz. Bu normal onun, bakanlarının, sermaye sahiplerinin normali iki aydır zorunlu karantinada işsiz güçsüz bir şekilde kalmış olan bizlerin normali değil.

Onların normali halkın canını almak pahasına turizmi canlandırmak için yazlık yerlerde şehirler arası seyahat yasağını kaldırmak, onların normali AVM sahipleri için hizmet sektöründe çalışanları tehlikeye atmaktadır.

Termik Santral Bölgeleri Hava Kalitesi Değerleri

Solunum yolu enfeksiyonlarına neden olan COVID-19 salgını döneminde yaşadığımız yerin hava temizliği her zamankinden daha önemli ancak ülkemizde hava kirliliğine neden olan termik santraller tepkilere rağmen hala faal durumda. Aşağıdaki tablolarda; kömürlü termik santrallerin olduğu bölgelerde mevzuatın belirlediği limit değerleri aşıldığı-

da kanser, üst ve alt solunum yolu enfeksiyonları, astım, alerji, stres, depresyon gibi sağlık problemlerine yol açan partikül madde 10 (PM10), kükürtdioksit (SO₂), azotoksitler (NO_x) ve karbonmonoksit (CO) parametreleri için sınırların aşıldığı gün sayıları ve söz konusu parametrelerin genel değerleri yer almaktadır.

Çan\ÇANAKKALE PM10

50µg/m³(günlük) SO₂

125µg/m³(günlük) CO

10 mg/m³

(günlük) NO_x 250

µg/m³(saatlik)

ARALIK 2019	19 gün	-	Cihaz veri kaydetmemiş	-
OCAK 2020	17 gün	-	Cihaz veri kaydetmemiş	-
ŞUBAT 2020	17 gün	-	Cihaz veri kaydetmemiş	-
MART 2020	18 ün	-	Cihaz veri kaydetmemiş	-

AÇIKLAMA: 4 ayda 71 gün mevzuatın belirlediği sınır değer aşılmış. Sanayi kaynaklı hava kirliliği yönetmeliğine göre 31.10-31.03. tarihleri arasındaki ortalama değer 20 µg/m³olmalı ancak söz konusu tarihler arasındaki ortalama:33.17 µg/m³ mevzuatın belirlediği sınır değer aşılmamış.

Çatalağzı\ZONGULDAK PM10

50µg/m³(günlük) SO₂

125µg/m³(günlük) CO

10 mg/m³

(günlük) NO_x 250

µg/m³(saatlik)

ARALIK 2019	16 gün - 31gün	-
OCAK 2020	17 gün - 31 gün	-
ŞUBAT 2020	8 gün - 29 gün	-
MART 2020	16 gün - 31 gün	-

AÇIKLAMA: 4 ayda 57 gün mevzuatın belirlediği sınır değer aşılmış. Sanayi kaynaklı hava kirliliği yönetmeliğine göre 31.10-31.03. tarihleri arasındaki ortalama değer 20 µg/m³olmalı ancak söz konusu tarihler arasındaki ortalama:26.47 µg/m³ Tüm günler mevzuatta belirlenen limit değerleri aşılmış...Max 10 mg/m³ üst sınır... Ancak 4 aylık ortalama 997.96 mg/m³ mevzuatın belirlediği sınır değer aşılmamış.

Soma\MANİSA PM10

50µg/m³(günlük) SO₂

125µg/m³(günlük) CO

10 mg/m³

(günlük) NO_x 250

µg/m³(saatlik)

ARALIK 2019	21 gün	26 gün	31gün	-
OCAK 2020	20 gün	19 gün	31 gün	-
ŞUBAT 2020	18 gün	21 gün	29 gün	-
MART 2020	24 gün	11 gün	31 gün	-

AÇIKLAMA: 4 ayda 83 gün mevzuatın belirlediği sınır değer aşılmış. Sanayi kaynaklı hava kirliliği yönetmeliğine göre 31.10-31.03. tarihleri arasındaki ortalama değer 20 µg/m³olmalı ancak söz konusu tarihler arasındaki ortalama:145.24 µg/m³ Tüm günler mevzuatta belirlenen limit değerleri aşılmış...Max 10 mg/m³ üst sınır... Ancak 4 aylık ortalama 1082.78mg/m³ mevzuatın belirlediği sınır değer aşılmamış.

Elbistan\KAHRAMANMARAŞ PM10

50µg/m³(günlük) SO₂

125µg/m³(günlük) CO

10 mg/m³

(günlük) NO_x 250

µg/m³(saatlik)

ARALIK 2019	31 gün - Cihaz veri kaydetmemiş	-
OCAK 2020	31 gün - Cihaz veri kaydetmemiş	-
ŞUBAT 2020	22 gün - Cihaz veri kaydetmemiş	-
MART 2020	16 gün - Cihaz veri kaydetmemiş	-

AÇIKLAMA: 4 ayda 100 gün mevzuatın belirlediği sınır değer aşılmış, mevzuatın belirlediği sınır değer aşılmamış.

*****Muğla'da kömürlü termik santrallerin bulunduğu Kemerköy, Yatağan ve Yerköy'deki hava kalitesi istasyonları hiç çalıştırılmamış...

Mevsimlik tarım işçileri için insani çalışma ortamı sağlansın!

Mevsimlik işçilerin geldikleri ilde çevrede yaşayanlarla ilişkisi kesilecek. Peki işçilere maske, temizlik malzemesi, gıda ve su nasıl sağlanacak? Konaklamaları en az 2 metre aralıklı çadırlarda, en az 3 metrekarelik çadırlarda sağlanacak. Mesela mevsimlik işçilerin yoğun olduğu bölgelerde bu mesafeler nasıl ayarlanacak? Mevsimlik işçilere yer tahsislerinin nasıl yapılacağı konusu da hala belli değil.

Mevsimlik ve göçmen tarım işçileri için yine geçici göç zamanı geldi. Her sene yaklaşık 3 milyon mevsimlik tarım işçisi evini, yurdunu bırakıp uzak diyarların yolunu tutuyor. Hem de zor koşulların kendisini beklediğini bildiği halde aç kalmamak uğruna düşüyor yollara. İnsani olmayan çalışma koşullarında, haftanın her günü günlük ortalama 12 saat güvensiz bir şekilde çalışıyor. Kendi dışında mecburen yanında getirdiği çocukları da bu çalışma ortamına dahil oluyor. Ulaşım, barınma, sağlıklı gıda, temiz su konusunda insani koşulların dışında koşullara mahkum ediliyor.

İç Anadolu, Ege ve Marmara tarım havzalarına genelde Kürdistan bölgesinden; Karadeniz'e Gürcistan'dan; Kars-Ardahan tarafına ise Azeri işçiler geliyor. Mevsimlik tarım işçiliği, İş Kanuna tabi değil. Güvenceli çalışan bir işçinin haklarına sahip değiller.

Salgınla birlikte mevsimlik tarım işçiliğinin dertleri daha da büyüdü. İçişleri Bakanlığı yayınladığı bir genelge ile mevsimlik tarım işçilerinin seyahat edebilmesi için düzenleme

yaptı. Ama yapılan düzenleme oldukça yetersiz. Salgın koşullarında barınmadan, en temel kişisel temizlik ihtiyaçlarını nasıl karşılayacaklarına kadar bir çok konu belirsiz durumda.

Mevsimlik tarım işçileri buldukları ilin valiliklerine başvurarak seyahat izni alacaklar. Valilikler sadece ateş ölçerek COVID-19 semptomu taşıyıp taşımadıklarına bakarak seyahat izni verecek. Ardından ulaştıkları ilin valiliklerine tekrar başvuracaklar. Oradan da izin alacaklar. Örneğin Karadeniz'e Gürcistan'dan göçmen işçi gelemeyecek. Bunun dışında Artvin, Rize, Trabzon ve Giresun Valiliklerinin ortak kararıyla ülke içinden de mevsimlik işçilerin kentlere girişi yasaklandı.

Mevsimlik işçilerin geldikleri ilde çevrede yaşayanlarla ilişkisi kesilecek. Peki işçilere maske, temizlik malzemesi, gıda ve su nasıl sağlanacak? Konaklamaları en az 2 metre aralıklı çadırlarda, en az 3 metrekarelik çadırlarda sağlanacak. Mesela mevsimlik işçilerin yoğun olduğu bölgelerde bu mesafeler nasıl ayarlanacak? Mevsimlik işçilere yer tahsislerinin nasıl yapılacağı konusu da hala belli değil.

Önceden 3 metrekare çadır içinde 5-6 kişi birlikte kalabilirlerken şimdi ek çadır ihtiyacının nasıl karşılanacağı, kalacakları alanları kiralayanlar açısından ek alan ihtiyacında yeniden bir kiralama işlemi mi yapılacağı gibi soruların da henüz cevabı verilmiş değil. Bir de geldikleri ve gidecekleri zaman en az 10 gün uygulanacak karantinada işçilerin çalışmadıkları zamanın ücretlerini kim vereceği, bir devlet desteğinin olup olmayacağı konusunda da hala belirsizlik sürüyor.

Mevsimlik tarım işçilerinin sorunları bunlarla sınırlı değil elbette. Ama öncelikli olarak insani yaşam koşulları için gerekli olan barınma, temiz ve içilebilir su, kişisel temizlik ihtiyaçları, sağlıklı ulaşım koşulları ve temel, besleyici gıda sorunlarının giderilmesi gerekiyor.

Mevsimlik tarım işçilerinin bizlerin gıdaya erişebilmemiz için önemini bugünlerde bir kez daha hatırlatmakta fayda var. Bir an önce gerekli koşulların sağlanmalı.

